

DECEMBER
DANCE
17

do 14 dec 2017
20.00 Concertzaal

LAST WORK

Ohad Naharin & Batsheva
Dance Company

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

BRU
GGE

CULTUUR
CENTRUM
BRUGGE

ZO 03 DEC 2017 – ZO 07 JAN 2018

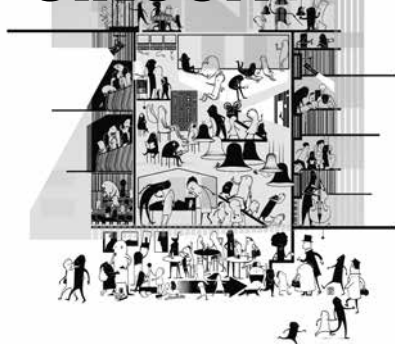
BRUGGE FOTO 17

Fotografietentoonstellingen
in de Brugge binnenstad

In de donkerste weken van het jaar loopt in Brugge de vijfde editie van dit stadsfestival rond fotografie, met boeiende tentoonstellingen op tien prachtige locaties in het centrum van Brugge, allen op wandelafstand van elkaar. Ook in het Concertgebouw zijn er twee expo's. *Surrealistic Check* van Sammy Slabbinck

omvat een nieuwe reeks dynamische collages en prints. De tweede expo *Ad Noctum* verwijst naar December Dance. Rode draad is duisternis en obscuriteit, meteen ook een grote inspiratiebron van Christian Rizzo, de curator van December Dance. *Ad Noctum* bevat werk van Aurore Dal Mas, Karin Borghouts, Zoë Parton en Annelies De Mey.

CONCERT GEBOUW CIRCUIT

— C —

Ontdek de opmerkelijke architectuur, de akoestiek, het unieke panorama en de kunstcollectie van het Concertgebouw tijdens een origineel belevingsparcours.

**Meer info op
concertgebouwcircuit.be**

Uitvoerders & programma

BELGISCHE PREMIÈRE

19.15 Inleiding door Gloria Carlier

Ohad Naharin: choreografie & artistiek directeur

Avi Yona Bueno (Bambi): lichtontwerp

Maxim Warratt: arrangement muziek

Grischa Lichtenberger: originele muziek

Zohar Shoef: decorontwerp

Eri Nakamura: kostuums

Ariel Cohen, Guy Shomroni: assistentie

Ohad Naharin en Maxim Warratt

Few Mysteries Solved in a Year of Contact -

Sagat // Club Life - Hysterics

Crusty Juice - MPIA3 // Volume VIP -

Monkey // Nani, Nani, Mummies Baby -

Lullabies-of-Europe //

Nani, Nani My Sweet Little Baby - Lullabies-

of-Europe // Berceuse (Stravinsky) - Clara

Rockmore: aanvullende muziek

Etay Axelroad, William Barry, Yael Ben Ezer,

Matan Cohen, Ben Green, Hsin-Yi Hsiang,

Chunwoong Kim, Rani Lebzelter, Hugo

Marmelada, Eri Nakamura, Nitzan Ressler,

Kyle Scheurich, Maayan Sheinfeld, Yoni

Simon, Amalia Smith, Imre van Opstal, Zina

(Natalia) Zinchenko, Erez Zohar: dans

Dina Aldor: algemene directie

Yaniv Nagar: company & stagemanager

Kelvin Vu: assistent artistieke directie

Luc Jacobs: repetitor

Amit Hevrony: tourmanagment & productie

Roni Cohen: technische directie

Eliav Refaely: lichttechniek

Dudi Bell: klank

Aliaksei Prezhyn: podiumtechniek

Maya Lavi: kleedster

Gal Kalmi: fysiotherapeut

productie: Batsheva Dance Company
coproductie: Montpellier Danse 2015
(Hellerau) – Hellerau-European Center for
the Arts (Dresden)
met de steun van Batsheva New Works
Fund en de Dalia & Eli Hurwitz foundation
met de bijzondere steun van de American
Friends van Batsheva

In samenwerking met
Cultuurcentrum Brugge

Uw applaus krijgt kleur dankzij
de bloemen van Bloemblad.

INSTITUT
FRANÇAIS

DANS

Batsheva Dance Company

Onder leiding van Ohad Naharin schoot de Israëlische Batsheva Dance Company naar de wereldtop. Het gezelschap maakt overal grote indruk met zijn fenomenale dansers. Dit jaar bestaat Batsheva vijftig jaar. Vijftig jaar vooruitstrevende en virtuoze dans, maar ook pro-palestijnse boycotts en toeren met bodyguards. En bovenal: passie en bezieling. Vanavond speelt in het Concertgebouw de nieuwe (maar niet laatste!) voorstelling van Naharin: *Last Work*.

De Batsheva Dance Company uit Tel Aviv werd in 1964 opgericht door barones Batsheva de Rothschild, kunstminnende telg van de steenrijke bankiersfamilie. Sinds 1990 staat Ohad Naharin er aan het hoofd. Onder zijn leiding veroverde de groep de wereld. Batsheva geldt onbetwistbaar als een van de belangrijkste dansgezelschappen van dit moment. En niet alleen binnen de danswereld; zo werd Naharin bijvoorbeeld gevraagd om actrice Nathalie Portman te trainen voor haar balletrol in de film *Black Swan*. Met zijn vernieuwende visie en originele stem in de dans (en een revolutionaire trainingstechniek voor dansers die hij uitvond, 'Gaga'), lanceerde Naharin zijn gezelschap naar de wereldtop. De New York Times noemde hem 'een van de meeste fascinerende dansmakers op deze planeet'.

Hij creëert niet alleen de meeste choreografieën voor zijn gezelschap, maar vaak ook de muziek. Soms onder een pseudoniem: componist Maxim Waratt bijvoorbeeld, die ook de soundtrack maakte voor *Last Work*, is Naharin zelf.

Naharins werk wordt trouwens ook opgevoerd door toonaangevende internationale gezelschappen buiten Israël, van het Paris Opera Ballet tot het Cedar Lake Contemporary Ballet New York. Maar hij maakte bijvoorbeeld ook meerdere werken voor het Nederlands Dans Theater, zoals *Secus*, waarover Het

'Ik vind het heel saai om in mijn werk commentaar te geven op politieke zaken.'

Parool schreef: 'Eén brok energie op het toneel. Geen moment veilig en voorspelbaar'.

Ohad Naharin begon pas met dansen op zijn 22e, wat behoorlijk laat is in dansland. Martha Graham, de Amerikaanse 'grootmoeder van de moderne dans' en medeoprichter van Batsheva, zag Naharins talent en nodigde hem uit voor haar opleiding in New York. Hij studeerde er bij meerdere choreografen en richtte een eigen gezelschap op. In 1990 keerde hij terug naar Israël om het roer over te nemen bij de Batsheva Dance Company. Het begin van een succesverhaal.

Al brengt kunst maken in een land als Israël ook specifieke moeilijkheden met zich mee. In het buitenland krijgt Batsheva geregeld te maken met oproepen tot boycot of zelfs bedreigingen van pro-Palestijnse groeperingen. De groep reist met bodyguards en soms zijn er demonstraties. 'Don't Dance With Israeli Apartheid' was een protestslogan. Dat is paradoxaal, want als er één man is die niet verdacht kan worden van overdreven patriottische sentimenten, dan is het wel Naharin. In Israël staat hij bekend om zijn uitgesproken mening over het Joods-

Arabisch conflict. En hij weigerde zijn stuk *Anaphaza* op te voeren tijdens de officiële festiviteiten rond Israëls 50-jarige bestaan, omdat de president hem had gevraagd bepaalde gedeeltes om religieuze redenen te censureren.

Tegelijk benadrukt Naharin dat hij in zijn voorstellingen geen politieke statements maakt: 'Ik vind het heel saai om in mijn werk commentaar te geven op politieke zaken. Maar ik vind het geen probleem om erover te praten. De mensen in Israël kennen mijn opvattingen', zei hij tegen de Sydney Morning Herald. Toch heeft zijn werk vaak een maatschappelijke, filosofische of (toch?) politieke dimensie, als 'bijproduct'. 'Het aangename neveneffect van het maken van een choreografie is dat je een tegenwicht biedt tegen conventionele en conservatieve politieke ideeën en tegen theorieën die nieuwe inzichten en vrij denken blokkeren.'

Last Work

Last Work laat de dans zien waarvoor

Batsheva zo befaamd is: krachtig, lenig en virtuoos uitgevoerd. 'De buitengewone dansers en de manier waarop Naharin taferelen van plezier, pijn, waanzin en een soort dierlijkheid weet op te roepen in de beweging, is adembenemend', schreef de New York Times.

In *Last Work* verkennen Naharin en de dansers het rijk van de menselijke emoties, en nemen dit als uitgangspunt voor een van de meest aangrijpende expressievormen van de (podium)kunsten.

Een voorstelling over mensen die 'anders zijn' versus de samenhang van de groep. Door de enorme beheersing, de slow motion en de precisie scheidt Naharin beklemming, spanning, angst. Als toeschouwer zit je op het puntje van je stoel. De voorstelling is niet expliciet politiek, maar de ondertoon is er wel. Ergens gaat het altijd ook over de complexe situatie in Israël.

En of het echt Naharins laatste werk is? Dat is gelukkig héél onwaarschijnlijk.

GESCHENK— BON

We naderen het einde van alweer een schoon cultureel jaar, en dat betekent: pakjestijd! Bent u nog op zoek naar inspiratie voor een oneindig voer aan kerst- en nieuwjaarsgeschenken, dan hebben wij alvast een tip: de Concertgebouw-geschenkbond.

Bestel uw geschenkbond voor een bedrag naar keuze bij In&Uit Brugge of op 070 22 12 12.

Gaga, de bewegingstaal van Ohad Naharin

Gaga is de bewegingstaal die Ohad Naharin doorheen de jaren ontwikkelde, naast zijn werk als choreograaf en als artistiek directeur van de Batsheva Dance Company. De taal vloeit voort uit de overtuiging dat beweging synoniem staat met een helende en dynamische kracht, die telkens op een andere manier tot uiting komt.

Het lichaam en de fysieke gewaarwording spelen een centrale rol in elke *Gaga*-les. De instructies zijn bedoeld om het bewustzijn te verhogen en het gevoel te versterken, wat meteen ook betekent dat *Gaga* veel meer is dan een opeenvolging van bewegingen. Het geheel is opgebouwd uit verschillende lagen en creëert een fysiek uitdagende ervaring die alle zintuigen prikkelt. Heel wat instructies zijn doordrongen van een rijke beeldspraak, maar *Gaga* is in de eerste plaats een fysieke taal die het accent legt op een specifiek belichaminsproces. Het resultaat is een gezamenlijke ontdekkingsreis die steunt op improvisatie en bij elke deelnemer een intens persoonlijke connectie oproept met de taal.

Gaga biedt een kader om het lichaam te verkennen en te versterken: van meer flexibiliteit, uithoudingsvermogen en lenigheid tot vaardigheden als coördinatie en efficiëntie. Tegelijkertijd worden de zintuigen geprikkeld en kan elke deelnemer zijn verbeelding de vrije loop laten. De lessen creëren een training die dieper ingaat op vorm, snelheid en inspanning, maar die evengoed andere aspecten verkent. Zachte texturen krijgen het gezelschap van ruwe varianten, terwijl verfijning en explosieve kracht worden verweven in een geheel waarin understatement en overdrijving elkaar vinden. De deelnemers maken op

een nieuwe manier kennis met hun lichaam, worden zich beter bewust van gewoontes en leren efficiënter te bewegen in een gelaagde structuur. Ze worden bovendien aangemoedigd om inspanning en plezier niet langer los van elkaar te zien, maar als een harmonisch geheel. *Gaga* is een continu evolutieproces, wat betekent dat ook de lessen voortdurend variëren en 'groeien'.

Gaga heeft een tweevoudig doelpubliek:

- *Gaga/dancers*: de dagelijkse training van de Batsheva Dance Company, die tegenwoordig ook wordt gegeven aan andere dansers in Israël en daarbuiten.
- *Gaga/people*: een training voor het grote publiek, toegankelijk voor geïnteresseerden van alle leeftijden zonder danservaring.

Ohad Naharin: 'Gaga slaagt er keer op keer in gelaagde structuren uit te dagen. We zijn ons bewust van het verband tussen inspanning en plezier, de afstand tussen onze lichaamsdelen, de frictie tussen vlees en bot. We voelen het gewicht van onze lichaamsdelen, en toch wordt onze vorm niet gecreëerd door de zwaartekracht. We zijn ons bewust van zones met onnodige spanningen en we laten ze los, om ze vervolgens te vullen met dynamiek en efficiënte bewegingen. We draaien de volumeknop als het ware open, om te luisteren naar ons lichaam. We waarderen kleine bewegingen en evalueren de textuur van vlees en huid – we spelen ermee. We doen weleens domme dingen en we kunnen om onszelf lachen. We maken de connectie met het gevoel 'een zee van tijd' te hebben, vooral wanneer we snel bewegen. We werken ons met plezier in het zweet, terwijl we kennismaken met onze passie

om te bewegen en het proces keer op keer ombuigen tot een inspanning. We verkennen de kracht van onze verbeelding en laten het beest in ons los. We zijn 'bodybuilders met een flexibele rug'. We leren understatement en overdrijving te waarderen. We worden geraffineerder en erkennen het belang van energie- en informatiestromen die elke kant in het lichaam uitgaan. We leren hoe we onze kracht op een efficiënte manier kunnen gebruiken en ook 'andere' krachten kunnen inzetten.

We ontdekken het voordeel van een flexibel lichaam en gevoelige handen. We leren aan te sluiten bij het ritme, zelfs zonder muziek. We zijn ons bewust van de mensen in de ruimte en beseffen dat we niet het

centrum van het universum zijn. We worden ons beter bewust van onze vorm, omdat we onszelf nooit bekijken in de spiegel – hier zijn gewoon geen spiegels. We knopen aan bij het gevoel oneindig veel mogelijkheden te hebben en we zoeken telkens nieuwe grenzen op.

We verkennen gelaagde bewegingen en houden ervan onze spieren te voelen branden. We zijn ons bewust van onze explosieve kracht en gebruiken die soms ook. We veranderen onze bewegingsgewoontes door nieuwe varianten te zoeken. We kunnen tegelijk rustig en alert zijn.

We stellen ons open voor de wereld ...'

MAAK ZELF KENNIS MET DE DANSSTAAL VAN OHAD NAHARIN

do 14 dec 2017
11.00 Studio 1

© Gadi Dagen

Gaga Workshop Batsheva Dance Company

Een intense training in de bijzondere *gaga* bewegingsvormen. Voor gevorderde dansers.

EEN DANSWORKSHOP SAMEN MET UW TIENER?

vr 16 feb 2018
14.00 Studio 1

© Tim Theo Deeseuninck

Dansworkshop Compagnie Olivier Dubois

Tieners en hun ouders krijgen een heldere inzicht in Dubois' bewegingstaal. Voor tieners vanaf 12 jaar en een volwassen begeleider.

In de kijker

ZATERDAG

16 DEC 2017

20.00 Concertzaal

© Arno Paul

ELEMENTEN I – Room / Le Surréalisme au service de la Révolution CCN - Ballet de Lorraine

ELEMENTEN I – Room van de Vlaams-Zwitserse Cindy Van Acker draait helemaal rond het idee van beperkingen. Voor zijn stuk liet de vooraanstaande Spaanse choreograaf Marcos Morau zich inspireren door surrealist Luis Buñuel en diens voorliefde voor dromen, maatschappijkritiek en de traditioneel Spaanse volkstroommel.

i.s.m. Cultuurcentrum Brugge

Trailers en meer info: www.decemberdance.be
#decemberdance

Laat weten wat u van het concert vond op

 ConcertgebouwBrugge
 @concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

ZONDAG

17 DEC 2017

15.00 Stadsschouwburg

© Emilie Vercrussse

D'à côté Christian Rizzo / ICI - CCN Montpellier

In *D'à côté* ondergaan drie ongeïdentificeerde wezens een metamorfose in een bewegend landschap. Dansers en vreemde figuren gaan in dialoog met licht en geluid. Voor kinderen vanaf 9 jaar.

i.s.m. Cultuurcentrum Brugge